

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ВВНЗ У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Статтю присвячено проблемі обґрунтування методологічних підходів до розвитку фахової компетентності викладачів вищих військових навчальних закладів та військових підрозділів вищих навчальних закладів (ВВНЗ) у системі післядипломної освіти. У статті наведено аналіз підходів до розвитку фахової компетентності викладачів ВВНЗ, розкрито їхній зміст, провідні ідеї та положення, а також обґрунтовано практичні шляхи застосування у системі вищої військової освіти.

Ключові слова: фахова компетентність, викладач ВВНЗ, військовий педагог, методологічний підхід, педагогічний принцип.

Постановка проблеми. Сучасна система військової освіти має забезпечувати навчання і виховання військового фахівця відповідно до потреб Збройних сил України. Для цього необхідно реалізовувати сучасні методологічні підходи до організації навчального процесу, вдосконалювати зміст і структуру, форми та методи підготовки військових фахівців шляхом упровадження вимог сучасних концепцій навчання військових фахівців. Рушійною силою цього процесу мають стати викладачі ВВНЗ, фахова компетентність яких безпосередньо та опосередковано позначається на якості підготовки військових фахівців.

Одним із шляхів вирішення даної проблеми є вдосконалення військово-професійної підготовки в напрямі цілеспрямованого розвитку у військових педагогів фахової (педагогічної) компетентності у системі післядипломної освіти на основі обґрунтованого застосування методологічних підходів до організації підвищення їх педагогічної кваліфікації.

Аналіз публікацій. Для вивчення проблем розвитку фахової компетентності викладачів ВВНЗ важливим теоретичним підґрунтям є результати наукових досліджень В. Андрущенка, В. Байденка, Е. Зеєра, А. Зельницького, І. Зимньої, І. Зязюна, Н. Кузьміної, В. Кременя, В. Лутая, М. Нещадима, Н. Ничкало, О. Пометун, В. Ягупова та ін.

Мета статті. На основі аналізу методологічних підходів до організації підвищення педагогічної кваліфікації викладачів ВВНЗ визначити актуальні підходи до розвитку їх фахової компетентності у системі післядипломної освіти, розкрити їх зміст та обґрунтувати їхнє застосування.

Виклад основного матеріалу. У наукових працях поняття “підхід” використовується як сукупність ідей, принципів і методів, які покладені в основу розв’язання певних проблем. Наукові чи методологічні підходи до розвитку фахової компетентності викладачів вищи навчальних закладів, що застосовуються в педагогічній теорії і практиці, свідчать про багатоаспектність цієї проблеми. До таких підходів, що найбільше

відповідають вимогам ефективного розвитку фахової компетентності викладачів ВВНЗ у системі післядипломної освіти, ми віднесли такі: системний, культурологічний, акмеологічний, компетентнісний, діяльнісний і суб'єктний.

Кожен з цих підходів має методологічну цінність, однак для нашого дослідження особливо важливим є *системний підхід*, що дає змогу глибше проникнути в суть структури фахової компетентності викладачів ВВНЗ, як цілісної системи. З позиції філософії, поняття “системний підхід” розглядається як “сукупність елементів, що перебувають у відношеннях і зв'язках один з одним, утворюючи певну цілість, єдність” [1, с. 610].

Системний підхід і його застосування в педагогіці розглядали у своїх працях К. Бабанський, В. Беспалько, В. Гершунський, С. Гончаренко, В. Лутай, М. Скаткін та ін.

Обираючи за методологічну основу дослідження ідеї системного підходу щодо розвитку фахової компетентності викладачів ВВНЗ, ми розглядаємо розвиток у контексті педагогічної системи, що забезпечує індивідуальне вдосконалення педагогічної діяльності через розвиток складових фахової компетентності викладачів ВВНЗ у системі післядипломної освіти. С. Гончаренко писав, що “система – це комплекс елементів, що знаходяться у взаємодії, це розмаїття об'єктів разом з відношеннями між об'єктами та їх атрибутами” [2, с. 305].

Моделюючи педагогічну систему розвитку фахової компетентності викладачів ВВНЗ у системі післядипломної освіти, ми керувалися такими основними принципами теорії систем:

принцип *концептуальності і системності*, що визначається суспільним запитом у вигляді вимог до професійної військової освіти, у розвитку викладачів у системі післядипломної освіти, і який проявляється відповідним рівнем їх професіоналізму, підвалину якої складає фахова компетентність;

принцип *бінарності*, як один із принципів, що визначає розвиток і ефективне функціонування педагогічної системи: “викладання – учіння”, “виховання – самовиховання”, “діагностика – самодіагностика”. Система буде ефективнішою, якщо буде забезпечена цілісність її компонентів;

принцип *оптимальності*, що забезпечує, насамперед, підтримку позитивної внутрішньої мотивації, зацікавленості військових викладачів у власному професійному та фаховому розвитку;

принцип *інформативності*, який передбачає новизну, достовірність та оперативність наукової, фахової навчально-методичної інформації, яка складає основу когнітивної складової їх фахової компетентності.

Отже, педагогічна система розвитку фахової компетентності викладачів ВВНЗ складає те науково- та навчально-інформаційне середовище, завдяки якому здійснюється вплив на них з метою вдосконалення, зацікавлення до самоосвітньої діяльності, фахового розвитку в цілому. Цей вплив є цілеспрямованим, а тому всі елементи системи перебувають під його контролем. У зв'язку з цим, педагогічна система розвитку фахової

компетентності викладачів ВВНЗ у системі післядипломної освіти є сукупністю взаємопов'язаних елементів, таких, як цілі, зміст, методи, засоби і організаційні форми.

Таким чином, системний підхід надає можливість результативно здійснювати розвиток фахової компетентності викладачів ВВНЗ, чітко визначати пріоритетні напрями їх фахового розвитку, структурувати зміст цього розвитку, здійснювати безперервне вдосконалення педагогічної діяльності щодо підвищення кваліфікації військових викладачів.

Досить важливою методологічною основою при дослідженні проблем розвитку фахової компетентності викладачів ВВНЗ у системі післядипломної освіти виступає *культурологічний підхід*. І.А. Зязюн слушно зазначав, що: “оскільки системно зв'язувальною ланкою освіти і культури, є людина, то основною метою сучасної освіти має стати формування не людини освіченої, а людини культурної, ядро якої складає свобода, гуманність, духовність, здатність до самовизначення у світі культури й культурної ідентифікації, прагнення до життєвості, самоствердження у всіх сферах її життєдіяльності” [3, с. 94].

Проблема культурологічного підходу в освіті досліджувалась представниками різних наук: філософами, соціологами, психологами, культурологами, педагогами, зокрема: Платоном, М. Бахтіним, В. Біблером, Б. Бим-Бадом, Л. Виготським, Т. Івановою та ін.

Під культурологічним підходом з проблем педагогічної освіти І. Ісаєв розуміє освоєння викладачем загальною і професійно-педагогічною культурою, активне засвоєння культурологічних теорій, педагогічних цінностей, технологій. Під час освоєння загальної та професійної культури викладач реалізовує у своїй практиці функції культури і освіти [4, с. 6].

Ключовою ідеєю культурологічного підходу є забезпечення культуровідповідності розвитку професійної культури, зміна уявлень про її основоположні цінності, зорієнтованість змісту культури на розширення культурологічних основ навчання і виховання. Джерелом особистісної активності викладача є специфічні для професійно-педагогічної діяльності потреби, до яких І. Ісаєв відносить постійне самовдосконалення та надання допомоги тим, хто вчиться, в їхньому професійно-особистому розвитку. Ці види професійних потреб, на думку вченого, об'єднують в собі такі тенденції: тенденція адаптації до загальнолюдських і професійних цінностей, де викладач як носій загальної і професійної культури здійснює свою професійну діяльність і створює умови для оволодіння учнями майбутньої професії; тенденція розвитку, де викладач, орієнтуючись на перспективи розвитку суспільства і на більш високий рівень вимог як до своєї діяльності, так і до діяльності майбутнього фахівця, творчо реалізовує особистісні істотні сили, стає суб'єктом професійної культури і створює умови для переходу особистості учня з рівня “носія культури” на рівень “суб'єкта культури” [4, с. 9].

Оскільки педагогіка по своїй суті культуровідповідна та відображає рівень культури суспільства, то, у зв'язку з цим, на думку Т. Іванової, в першу чергу особливої активності й значимості набуває принцип культуровідповідності навчання та розвитку, який передбачає врахування вимог культури даного суспільства в процесі виховання і освіти [5, с. 21]. Вчена пише, що “змістовне наповнення принципу культуровідповідності змінюються з часом у зв'язку з тим, що нову інтерпретацію отримують ведучі філософські ідеї, які відображають уяву про спосіб існування людини у світі. У даному разі принцип культуровідповідності, залишаючись одним із провідних принципів виховання, орієнтується на пріоритетні культурологічні ідеї сучасності, які, проростаючи в цілі, зміст, методи і результати виховання, визначають культурологічні основи педагогічного процесу” [5, с. 22]. Процес реалізації культурологічного підходу ґрунтується й на інших принципах, а саме:

принцип *культурно-освітнього середовища* у ВВНЗ, що полягає в позитивному емоційно-психологічному кліматі, необхідному рівні наукового знання в психолого-педагогічній, методичній і фаховій галузі; науковій обґрунтованості методичних рекомендацій щодо розвитку фахової компетентності викладачів ВВНЗ.

принцип *саморозвитку професійної культури* викладачів ВВНЗ, що створює як норми, здатні регламентувати педагогічну діяльність, так і умови для засвоєння необхідних цінностей, які є показником його педагогічної культури.

принцип *творчого розвитку особистості викладача*, що забезпечує творчу реалізацію цінностей і технологій педагогічної діяльності. Важливою умовою творчого розвитку є здатність викладача до виокремлення свого “Я-професійного”, здатність визначати себе як суб'єкта педагогічної діяльності та рефлексувати свої дії, вчинки, вироблення особливого стилю мисленнєвої діяльності, розвиток потреби творити, бути ініціативним, самостійним і відповідальним.

Отже, культурологічний підхід до розвитку фахової компетентності викладачів ВВНЗ у системі післядипломної освіти орієнтує на засвоєння культурологічного простору, що сприяє розширенню поля педагогічної діяльності в цілому. Він органічно взаємодіє з іншими науковими підходами, зокрема акмеологічним.

В основі *акмеологічного підходу* лежить ідея створення цілісності людини, проблемами якого займалися Б. Ананьєв, А. Деркач, Н. Кузьміна, А. Реан та ін. Різні аспекти застосування акмеологічного підходу у навчанні дорослих розглядалися у працях І. Зязюна [3], Н. Ничкало [6] та ін. “Акме” в перекладі з давньогрецької – розквіт, зрілість. “Акме” в широкому розумінні розглядає всі ступені дорослості людини, для якої характерні її фізична, особистісна і суб'єктна зрілість. У вузькому значенні поняття “акме” – це коли діяльність людини як суб'єкта знаходить свій вираз у максимально можливим для неї та отримує матеріальне і духовне втілення у конкретному

результаті її творчості [7, с. 105–106]. На нашу думку, акмеологічний підхід являє собою систему принципів, прийомів і методів, які дозволяють вирішувати акмеологічні проблеми та задачі.

З позиції акмеологічного підходу до розвитку фахової компетентності викладачів ВВНЗ у системі післядипломної освіти слід орієнтуватися на індивідуальність педагога, його творчий потенціал у досягненні вершини педагогічного професіоналізму. Його реалізація у розвитку їх фахової компетентності зумовлює прогресивні зміни у рівні його професійної свідомості, творчого мислення, педагогічних умінь, що складають основу його професіоналізму.

Таким чином, врахування ступеня розвитку фахової компетентності викладачів ВВНЗ дозволяє визначити напрями їх вдосконалення, самовдосконалення та саморозвитку.

Для нашого дослідження провідне значення має компетентнісний підхід. Фахова компетентність викладачів ВВНЗ є системою компетентностей, які за своїм складом відповідають їх багатоаспектній педагогічній діяльності. Різні аспекти розвитку професійної компетентності у своїх працях розглядали Е. Зеєр, І. Зимня, Г. Селевко, В. Ягупов та ін.

Тлумачення поняття “компетентнісний підхід” і досі є предметом дискусії у педагогічній теорії. Компетентнісний підхід, на думку В. Ягупова, передбачає наявність комплексу вмінь, здатностей особи розв’язувати певні проблеми [8, с. 48]. Е. Зеєр визначає компетентнісний підхід як пріоритетну орієнтацію на цілі освіти: здатність навчатися, вироблення умінь із самовизначення, самоактуалізації і саморозвитку особистості [9, с. 25].

Проаналізувавши суть компетентнісного підходу та погляди науковців щодо його реалізації, В. Ягупов визначив, що компетентнісний підхід покликаний сприяти забезпеченню “взаєморозуміння” і “взаємодії” компетенцій і компетентностей фахівця шляхом обґрунтування сучасних практико- і суб’єктноорієнтованих ідей, принципів, методик, технологій та засобів проектування та моделювання результатів освіти в категоріях “професійні компетенції”, “професійна компетентність”, “фахова компетентність”. [10, с. 84].

Для уникнення суб’єктивізму в розумінні змісту та суті поняття “компетентність” і визначення наукових засад його класифікації, В. Ягупов виокремив провідні характеристики компетентності:

багатогранність видів компетентності, які характеризують якісний аспект опанування особою певним видом діяльності як її суб’єктом;

багатокомпонентність – компетенція складається з певної кількості компонентів (інтелектуального, діяльнісного, професійно-важливих якостей, мотиваційного тощо), без яких особистість не може актуалізуватися в діяльності;

багатовимірність – виокремлення критеріїв і показників оцінювання рівня сформованості й розвиненості компетентності;

міждисциплінарність – що демонструє інтегральний результат опанування особою навчальними програмами певної професійної підготовки; різнофункціональність – забезпечує особі можливості реалізувати багато функцій у процесі діяльності;

суб'єктивність – компетентність є завжди конкретною, оскільки стосується конкретного суб'єкта діяльності та його професіоналізму, майстерності, індивідуального досвіду діяльності [11, с. 51–52]

Погоджуючись з думкою вчених, вважаємо що, основною ідеєю компетентнісного підходу для розвитку фахової компетентності викладачів ВВНЗ у системі післядипломної освіти є вдосконалення комплексу здатностей військового педагога вирішувати педагогічні проблеми.

Компетентнісний підхід тісно пов'язаний з діяльнісним і суб'єктним підходами, провідною ідеєю якого є уявлення про діяльність, у процесі реалізації якої суб'єкт розв'язує різноманітні задачі. У процесі дослідження ми з'ясували вплив діяльнісного підходу на розвиток фахової компетентності викладачів ВВНЗ у системі післядипломної освіти.

Проблему, пов'язану з діяльністю людини, досліджували вітчизняні та зарубіжні вчені: Л. Виготський, І. Зязюн, О. Леонтьєв, А. Маслоу, С. Рубінштейн та ін. так, у розробленій О. Леонтьєвим концепції розвитку психіки категорія “діяльність” займає важливе місце і лежить в основі визначення суті активності людини. Істотною характеристикою діяльності є вмотивованість. С. Рубінштейн відзначав, що “всяка дія виходить із мотиву” [12, с. 187]. О. Леонтьєв стверджував, що “діяльності без мотиву не буває” [13, с. 153]. Тобто, діяльність пов'язана з її мотивами.

У педагогічних енциклопедіях “діяльність” розглядається як активна взаємодія з навколишньою дійсністю, в ході якої особистість виступає як суб'єкт, який цілеспрямовано впливає на об'єкт для задоволення своїх потреб. Основним видом людської діяльності, що відіграє вирішальну роль у походженні й розвитку фізичних і духовних якостей людини, є праця, яка поділяється на фізичну і розумову в різних її формах. Фізична виробнича праця спрямована на створення матеріальних благ, необхідних для задоволення різноманітних потреб людини, і включає не тільки практичні, але й розумові дії. Чим складніше практична задача, тим більшу роль у її вирішенні відіграють теоретичні знання, пов'язані з ними розумові дії, спрямовані на пізнання дійсності, розробку нових наукових теорій, понять тощо [14, 125].

Таким чином, реалізація діяльнісного підходу до розвитку фахової компетентності викладачів ВВНЗ має здійснюватися через всі види їх діяльності, що характеризуються відповідною сукупністю педагогічних задач: проектування навчально-виховного процесу, дидактичне, матеріально-технічне і методичне забезпечення теоретичного процесу, організацію і здійснення пізнавальної й навчальної діяльності слухачів (курсантів), діагностика навчального процесу, професійного розвитку військового фахівця та рівнів розвинеості колективу, соціальне, моральне і професійне

виховання, професійну орієнтацію, виховну роботу, підвищення власного професійного рівня.

Важливим у контексті післядипломної освіти є застосування *суб'єктного підходу* до розвитку фахової компетентності викладачів ВВНЗ. Проблему суб'єктного підходу та суб'єктності досліджувати такі українські науковці, як: Г. Балл, І. Бех, А. Бойко, І. Зязюн, В. Осьодло, В. Ягупов та ін.

У гносеології і в онтології термін “суб'єкт” має різне навантаження. Так, у першому випадку справедливим є визначення типу “немає суб'єкта без об'єкта і немає об'єкта без суб'єкта”, що по суті розкриває специфіку процесу пізнання, підкреслює принципову неможливість навіть відносної їх відірваності один від одного.

В онтологічній інтерпретації, навпаки, терміном “суб'єкт” позначається спосіб буття, спосіб існування людини в її специфічній автономності як рівноправної і такої, що самовизначається в бутті, тотожної іншим лише в якості об'єктивної реальності. Специфічною онтологічною характеристикою людини як суб'єкта є не тільки і не стільки її протилежність чи тотожність об'єкту, не опосередкованість як основний принцип, але інтенція до відповідального перетворення світу і себе в цьому світі, що безпосередньо проявляє себе, самісне потенціювання, що протистоїть фатуму [15, с. 222].

У вітчизняній психології, як відомо, визначення категорії “суб'єкт” здійснювалось переважно шляхом конструювання пояснювальних моделей, в яких їй відводилась деяка роль поряд з категоріями “індивід”, “особистість”, “індивідуальність” і т. п., на основі уявлень про активність і зумовленості поведінки людини [15, с. 227].

Погоджуємося з думкою В. Татенка, що людський індивід може стати особистістю, індивідуальністю і розвинути до рівня універсальності, лише проявляючи себе в якості суб'єкта життєдіяльності і саморозвитку [15, с. 233].

Отже, можна сказати, що філософсько-психологічні концепції суб'єкта виходять з того, що суб'єктність – найважливіша, із нескінченного розмаїття, якість людини. Поняття “суб'єкт” пов'язується з активністю, що розуміється в якості інтегральної характеристики. Аналіз досліджень підтверджує положення про те, що системоутворюючими якостями суб'єкта є здатність приймати на себе відповідальність за результати своїх дій (інтернальна локалізація контролю) і здатність до саморегуляції власної діяльності. Більшість фахівців підкреслює, що якість суб'єктності набувається, а не є іманентно наявною у індивіда.

На думку В. Ягупова, застосування суб'єктного підходу полягатиме через реалізацію у тих, хто вчиться, таких суб'єктних проявів:

усвідомлення необхідності отримання професійної освіти для становлення суб'єктом професійної діяльності;

усвідомлення необхідності професійного зростання й удосконалення для реалізації кар'єрних перспектив;

усвідомлення необхідності отримання додаткової професійної освіти як одного з напрямів забезпечення власної професійної мобільності на сучасному ринку праці, із засобів подолання вікових і професійних криз;

здатність визначати свої професійні потреби й шукати шляхи їх вирішення;

досить об'єктивна самооцінка як учня та майбутнього фахівця;

свідома саморегуляція і самодетермінація своєї поведінки й діяльності в освітньому середовищі;

свідомий вибір тієї чи іншої суб'єктної позиції в навчальному процесі;

намагання внести свій життєвий, а інколи – і професійний досвід у процес навчання;

свідомий вибір організаційної форми набуття професійної освіти тощо [15, с. 2-3].

Висновки. Аналіз основних методологічних підходів дозволив визначити комплексну методологічну основу дослідження проблем розвитку фахової компетентності викладачів ВВНЗ у системі післядипломної освіти, якою стали провідні положення системного, культурологічного, акмеологічного, компетентнісного, діяльнісного та суб'єктно підходів, які знаходяться у тісному взаємозв'язку. Вони дають змогу нам виявити і обґрунтувати проблему розвитку фахової компетентності викладачів ВВНЗ у системі післядипломної освіти як у змістовому, так і в процесуальному аспектах.

Ці підходи покликані істотно сприяти розвитку фахової компетентності викладачів ВВНЗ у системі післядипломної освіти, забезпечувати її розвиток через вдосконалення, самовдосконалення та саморозвиток педагога.

ЛІТЕРАТУРА

1. Философский энциклопедический словарь / [глав. ред.: Л. Ф. Ильичев, П. Н. Федосеев, С. М. Ковалев, В. Г. Панов]. – М. : Сов. энцикл., 1983. – 840 с.

2. Гончаренко С. У. Зміст загальної освіти і її гуманізація / за ред. І. А. Зязюна // Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи : монографія. – К. : Віпол, 2000. – С. 81–107.

3. Зязюн І. А. Педагогічна майстерність : підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін. ; за ред. І. А. Зязюна. – [3-тє вид., допов. і перероб.]. – К. : СПФ Богданова А. М., 2008. – 376 с.

4. Исаев И. Ф. Профессионально-педагогическая культура преподавателя : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Илья Федорович Исаев. – М. : Академия, 2002. – 208 с.

5. Иванова Т. В. Культурологическая подготовка будущего учителя : монография / Татьяна Викторовна Иванова. – К. : ЦВП, 2005. – 282 с.

6. Ничкало Н. Г. Система “людина-праця” як основа інтердисциплінарності педагогіки / Н. Г. Ничкало // Сучасні технології навчання у професійній підготовці майбутніх фахівців : матеріали всеукр. наук.-практ. конф., 9-10 жовт. 2013 р., м. Львів / НАПН України, Львівський НПЦ професійно-технічної освіти. – Л. : СПОЛОМ, 2013. – С. 15–29.

7. Платонов К. К. Структура и развитие личности / отв. ред. А. Д. Глоточкин ; Константин Константинович Платонов. – М. : Наука, 1986. – 255 с.

8. Ягунов В. В. Провідні методологічні характеристики основних видів компетентності майбутніх фахівців, що формуються в системі професійно-технічної освіти / В. В. Ягунов // Модернізація професійної освіти і навчання: проблеми, пошуки і перспективи: зб. наук. пр. / [редкол. : В. О. Радкевич (голова) та ін.]. – К. : Ін-т проф.-техн. освіти НАПН України, 2012. – Вип. 2. – С. 45–59.

9. Зеер Э. Ф. Компетентностный подход к модернизации профессионального образования / Зеер Э. Ф., Сыманюк Э. Э. // Высшее образование в России. – 2005. – № 4. – С. 23–30.

10. Ягунов В. В. Методологические требования компетентностного подхода в профессиональном образовании / В.В. Ягунов // Вища освіта України: теоретичний і науково-методичний часопис. – 2013. – № 1 (Додаток 1) : Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології. – С. 82-85.

11. Ягунов В. В. Провідні методологічні характеристики основних видів компетентності майбутніх фахівців, що формуються в системі професійно-технічної освіти / В. В. Ягунов // Модернізація професійної освіти і навчання: проблеми, пошуки і перспективи: зб. наук. пр. / [редкол. : В. О. Радкевич (голова) та ін.]. – К. : Ін-т проф.-техн. освіти НАПН України, 2012. – Вип. 2. – С. 45–59.

12. Рубинштейн С. Л. Проблемы общей психологии / Сергей Леонидович Рубинштейн. – М. : Педагогика, 1973. – 423 с.

13. Леонтьев А. Н. Деятельность. Сознание. Личность / Алексей Николаевич Леонтьев. – 2-е изд. – М. : Политиздат, 1977. – 304 с.

14. Педагогика : большая современная энциклопедия / [сост. Е. С. Рапацевич]. – Минск : Современное слово, 2005. – 720 с.

15. Татенко В. А. Психология в субъектном измерении: Монография. – К.: Видавничий центр “Просвіта”, 1996. – 404 с.

16. Ягунов В. В. Забезпечення якості професійно-технічної освіти: суб’єктний підхід. Електронний ресурс. Режим доступу – http://lib.iitta.gov.ua/7226/1/ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ_ЯКОСТІ_ПРОФЕСІЙНО.pdf

О. А. Рыбчук, подполковник
Национальный университет обороны
Украины имени Ивана Черняховского

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К РАЗВИТИЯ СПЕЦИАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ВВУЗ В СИСТЕМЕ ПОСЛЕДИПЛОМНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Статья посвящена проблеме обоснования методологических подходов к развитию специальной компетентности преподавателей высших военных учебных заведений и военных подразделений высших учебных заведений (ВВУЗ) в системе последипломного образования. В статье приведен анализ подходов к развитию специальной компетентности преподавателей ВВУЗ, раскрыто их содержание, ведущие идеи и положения, а также обоснованы практические пути применения в системе высшего военного образования.

Ключевые слова: специальная компетентность, преподаватель ВВУЗ, военный педагог, методологический подход, педагогический принцип.

O. Rybchuk, lieutenant-colonel
National Defense University named after Ivan
Chernyakhovsky

**METHODOLOGICAL APPROACHES TO HIGHER MILITARY
EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS LECTURERS PROFESSIONAL
COMPETENCE DEVELOPMENT IN THE POST-GRADUATE
EDUCATION SYSTEM**

The article is devoted to the problem of grounding of methodological approaches to higher military educational establishments and military subdivisions of higher military educational establishments (HMES) lecturers professional competence development in the post-graduate education system. The article presents the analysis of approaches to the military educational establishments lecturers professional competence development, its sense, main ideas and regulations are revealed, also as practical approaches to its implementation in higher military education system are grounded.

Key words: professional competence, HMES lecturers, military pedagogue, methodological approach, pedagogical principle.